

Commissie voor de
milieueffectrapportage

COBRAcable, hoogspanningsverbin- ding Nederland–Denemarken

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

19 oktober 2010 / rapportnummer 2474–34

1. Hoofdpunten van het MER

TenneT TSO B.V. heeft – samen met het Deense Energinet.dk – het voornemen om een onderzeese hoogspanningskabel aan te leggen tussen Nederland (Eemshaven) en Denemarken. Deze zogenaamde COBRACable moet bijdragen aan een grotere efficiëntie en leveringszekerheid van energie in zowel Nederland als Denemarken én leiden tot betere benutting van het windenergiepotentieel. Voor de realisatie van het voornemen op Nederlands grondgebied zal een Rijksinpassingsplan worden vastgesteld door de Ministers van Economische Zaken en VROM. Verder zijn diverse vergunningen nodig, waaronder een vergunning op grond van de Waterwet. Ten behoeve van de besluitvorming over het Rijksinpassingsplan en de Waterwetvergunning zal de m.e.r.-procedure worden doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’) ¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een heldere beschrijving en onderbouwing van de te vergelijken alternatieven, met aandacht voor de randvoorwaarden en onzekerheden, mede als gevolg van:
  - besluitvorming door en afstemming met de Duitse en Deense overheid over het voornemen;
  - (toekomstige) realisatie van andere kabelverbindingen en offshore windparken.
- Inzicht in de risico’s op blootlegging en beschadiging van de kabel, mogelijke maatregelen om deze risico’s te beheersen en de effecten van deze maatregelen.
- Een beschrijving van de gevolgen voor habitats en soorten van de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld (in de passende beoordeling).
- Een publieksvriendelijke samenvatting van het MER, voorzien van overzichtelijk en ‘leesbaar’ kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in deze notitie voldoende aan de orde komen.

---

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder ‘Adviezen Commissie’. Bijlage 2 bevat een lijst van de ontvangen zienswijzen en adviezen.

2. Achtergrond, doel en besluitvorming

2.1 Achtergrond en doelen

Achtergrond en doelen van het voornemen zijn in de notitie reikwijdte en detailniveau beschreven. Ga in het MER nader in op nut en noodzaak van de kabelverbinding en besteed daarbij aandacht aan:

- de (internationale) strategische functie van de kabelverbinding met het oog op de aansluiting van windparken in de Noordzee;
- de “visie” op het ruimtegebruik in de Waddenzee en Noordzee voor (toekomstige) kabelverbindingen en (buis)leidingen. Daarbij is relevant in hoeverre (tracé)keuzes voor de COBRACable en andere kabelverbindingen (bijvoorbeeld voor de aansluiting van geplande offshore windparken), buisleidingen en andere activiteiten onderling conflicterend of beperkend kunnen zijn.²

In de notitie reikwijdte en detailniveau zijn vooral de economische voordelen van de kabelverbinding benoemd. De kabelverbinding kan daarnaast leiden tot milieuvoordelen, zoals besparing op fossiele brandstoffen en reductie van CO₂-uitstoot in zowel Nederland als Denemarken, aangezien de uitwisseling via de kabel tot efficiëntere inzet van centrales zal leiden. Het te behalen voordeel is onder andere afhankelijk van verschillen in vraag naar en aanbod van energie.

Aansluiting van offshore windparken op de COBRACable kan bovendien voorkomen dat daarvoor aparte kabels aangelegd moeten worden. Volgens de notitie reikwijdte en detailniveau kan de kabelverbinding de bouw van nieuwe windparken stimuleren.

De Commissie adviseert om in het MER op basis van bovenstaande aspecten een beschouwing van de te behalen milieuvoordelen op te nemen, inclusief de randvoorwaarden en de onzekerheden die daarbij aan de orde zijn.

2.2 Beleid en besluitvorming

In de notitie reikwijdte en detailniveau zijn de relevante (inter)nationale en overige kaders beschreven inclusief de relevantie daarvan voor het voornemen. Geef in het MER aan welke consequenties deze kaders hebben voor het voornemen en ga daarbij expliciet in op het beleid op het gebied van duurzame energie en CO₂-reductie.

De notitie reikwijdte en detailniveau gaat kort in op de afstemming van procedures in Nederland, Duitsland en Denemarken. Ga in het MER nader in op de procedurele en inhoudelijke afstemming. Geef aan:

- de relevante besluiten die in Duitsland en Denemarken, al of niet in onderlinge afstemming, genomen zijn en nog genomen zullen worden, inclusief de status van deze besluiten;

---

² Zie ook zienswijze nrs. 7 en 8 (zie bijlage 2), waarin wordt gewezen op de beperkte ruimte in de Waddenzee voor onder andere kabelverbindingen en de noodzaak om daarvoor kaders te ontwikkelen.

- welke afwegingen op internationaal niveau (vooral ten aanzien van mogelijke tracés) zijn gemaakt en nog gemaakt zullen worden en welke rol het milieubelang (vooral de gevolgen voor Natura 2000-gebieden) bij deze afwegingen speelt;
- de stand van zaken in de procedure voor een corridor van 5 kabeltracés voor de aansluiting van Duitse windparken; daarbij is vooral relevant in hoeverre er alternatieven zijn voor (een deel van) deze 5 kabeltracés en welke beperkingen of mogelijkheden dit biedt voor tracéalternatieven voor de COBRACable (zie ook § 3.3);
- de gevolgen van bovenstaande procedures voor de in Nederland te nemen besluiten en de onzekerheden daarin;
- hoe wordt gezorgd dat de milieueffecten van de COBRACable als geheel inzichtelijk zullen worden.

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van het rijksinpassingsplan en de Waterwetvergunning. Beschrijf in het MER de besluitvormingsprocedures en de relatie met de m.e.r.-procedure. Geef een overzicht van de overige benodigde vergunningen en ontheffingen en geef aan welke instanties daarvoor het bevoegde gezag zijn.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

Het voornemen moet in het MER beschreven worden voor zover relevant voor beoordeling van de milieueffecten en op een detailniveau dat aansluit bij de te nemen besluiten.

Besteed in het MER per alternatief expliciet aandacht aan de volgende aspecten:

- aantal en type kruisende pijpleidingen en kabels, de risico's die dit oplevert en hoe hiermee wordt omgegaan;
- mogelijke maatregelen die zijn voorzien om blootlegging (door erosie) en/of beschadiging van de kabel (bv door scheepvaart, visserij) te voorkomen;
- tijdelijke en permanente voorzieningen die nodig zijn om de kabel op land³ en in zee aan te leggen en onderhoud te plegen, met het oog op landschappelijke effecten en mogelijke verstoring;
- de locatie en benodigde ingrepen voor de realisatie van een convertorstation.

Uit de notitie reikwijdte en detailniveau blijkt dat de mogelijkheid om (nieuwe) offshore windturbineparken aan te sluiten op de COBRACable nadrukkelijk wordt open gelaten, maar dat daarover nog geen zekerheid is. Voordeel hiervan is dat voor deze parken geen extra verbinding met de kust nodig is. Geef in het MER aan in hoeverre aansluiting van windparken op de COBRACable realistisch is, op welke schaal en op welke termijn. Geef (op hoofdlijnen) een beschouwing van de positieve en negatieve milieuaspecten van de aansluiting van deze parken. Relevant is onder andere welke extra voorzieningen nodig zijn én welke voorzieningen op basis hiervan vermeden kunnen worden.

---

³ Vooral relevant voor alternatief W2, omdat dit tracé gedeeltelijk over land loopt en op een bepaald punt de dijk zal moeten kruisen.

3.2 Referentiesituatie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

3.3 Alternatieven en varianten

Tracéalternatieven

Voorafgaand aan de m.e.r.-procedure is de bandbreedte voor de te onderzoeken alternatieven bepaald. In de notitie reikwijdte en detailniveau is de inperking van tracéalternatieven onderbouwd op basis van een achterliggende bureaustudie.⁴ Beschrijf en motiveer in het MER op basis hiervan de keuzes die in het voortraject zijn gemaakt ten aanzien van het aansluitpunt (Eemshaven), de bandbreedte in de te onderzoeken tracéalternatieven en het punt in de Noordzee waar de tracéalternatieven samenkomen. Besteed hierbij ook aandacht aan andere mogelijke tracés die niet door de Waddenzee gaan.⁵ Geef aan hoe bij de gemaakte keuzes het milieubelang is meegewogen.

Geef aan hoe wordt omgegaan met onzekerheden die mede bepalend kunnen zijn voor (de haalbaarheid van) de onderscheiden tracéalternatieven:

- Vanaf het punt waar de tracéalternatieven samen komen in de Noordzee loopt het voorgenomen tracé door het Duitse Natura 2000-gebied Borkum Riffgrund. Het is nog onzeker of en via welke route aanleg van de COBRACable (en andere kabelverbindingen) toegestaan is.
- In de notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat de haalbaarheid van het alternatief M3 afhankelijk is van (besluitvorming over) de realisatie van een corridor voor 5 kabeltracés voor de aansluiting van Duitse windparken. Als gedurende de m.e.r.-procedure blijkt dat alternatief M3 niet realistisch is geeft de Commissie in overweging om een ander tracé als alternatief of variant⁶ te onderzoeken, om te zorgen dat de bandbreedte van mogelijke tracés voldoende wordt afgedekt.

Overige alternatieven en varianten

De notitie reikwijdte en detailniveau geeft aan welke alternatieve transporttechnieken en aanlegmethoden worden onderzocht. Bij de nadere uitwerking van de alternatieven en varianten is van belang dat mogelijkheden om het voornemen vanuit milieuoogpunt te optimaliseren worden meegenomen, bijvoorbeeld het zoveel mogelijk gebruiken van de diepste delen van geulen om het risico op blootlegging en beschadiging te minimaliseren. Maak bij het optimaliseren van alternatieven en varianten waar mogelijk gebruik van de ervaringen met andere kabelverbindingen zoals de NorNed-kabel.

⁴ COBRACable Technical Cable Route Assessment, Svasek, 30 oktober 2009.

⁵ Zie ook zienswijze nr. 8, waarin de Waddenvereniging vraagt te motiveren waarom een route over land op voorhand is afgefallen.

⁶ Bijlage 1 van de notitie reikwijdte en detailniveau suggereert dat alternatief M2 in dit geval mogelijk als variant van M1 wordt meegenomen.

4. Milieuaspecten

4.1 Algemeen

Paragraaf 3.1 van de notitie reikwijdte en detailniveau geeft een overzicht van de (milieu)effecten die in het MER worden beschreven en beoordeeld. In het overzicht worden ook effecten genoemd die betrekking hebben op de milieuoordelen van de aanleg van de kabelverbinding, zoals het effect op het gebruik van fossiele brandstoffen en emissies. Maak in het MER helder onderscheid tussen criteria die betrekking hebben op 'doelbereik' en milieueffecten. Werk het beoordelingskader voor milieueffecten zoveel mogelijk uit naar concrete toetsingscriteria.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen gelden de volgende algemene aandachtspunten:

- Ga bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu, waar nodig, in op de ernst in termen van aard, omvang, tijdsduur, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid.
- Geef per milieugevolg aan of het omkeerbaar is of niet;
- Vermeld de onzekerheden en onnauwkeurigheden in de methoden en in gebruikte gegevens en hun doorwerking bij het bepalen van het wel of niet optreden van effecten;
- Maak de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald inzichtelijk en controleerbaar door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.
- Besteed vooral aandacht aan die effecten die per alternatief verschillen en/of die welke gestelde normen (bijna) overschrijden.

De Commissie adviseert om in het MER een zo kwantitatief mogelijke beschrijving op te nemen van de milieueffecten samenhangend met aanleg van de kabel, verstoring door de opwekking van fysische (m.n. magnetische) velden en de risico's van beschadiging en blootlegging van de kabel.

4.2 Morfologie, verstoring van de bodem

Geef met behulp van duidelijk kaartmateriaal per alternatief tracé inzicht in:

- de aanwezigheid en diepte van geulen;
- de aanwezigheid van (droogvallende) zandplaten;
- de aanwezigheid van cultuurhistorisch waardevolle elementen, waaronder scheepswrakken.

Ter plaatse van het tracé zal de natuurlijke opbouw van het sediment verstoord worden. Geef in het MER de mate en ruimtelijke spreiding van de verstoring aan, alsmede de daardoor veroorzaakte verstoring van bodemflora en -fauna. Geef tevens aan hoe reversibel deze verstoring is, rekening houdend met de natuurlijke dynamiek van de (zee-)bodem en rekolonisatie.

Door trenchen en eventueel baggeren belandt bodemsediment in de waterfase, met als gevolg vertroebeling van het zeewater. Beschrijf in het MER de slibgehalten en de mate en duur van vertroebeling en de daardoor veroorzaakte verstoring van het mariene leven.

De voorselectie van tracéalternatieven is mede gebaseerd op de morfologische stabiliteit. Gebieden waar gedurende de (economische) levensduur van de kabels belangrijke erosie kan optreden dienen bij voorkeur gemeden te worden. In het traject door de Waddenzee kan dit erosieprobleem gemakkelijk vermeden worden door de kabels in het diepste deel van geulen te leggen. Buitengaats kan dat niet overall, omdat de trajecten daar min of meer haaks op de geulen liggen. Voor de beoordeling van de morfologische stabiliteit is gebruik gemaakt van gegevens over de maximale verandering van de bodemligging van de afgelopen 23 jaar.⁷ De grootschalige morfodynamiek van buitendelta's van zeegaten in de Nederlandse, Duitse en Deense Waddenzee vertoont echter op een tijdschaal van 50–80 jaar een min of meer cyclisch gedrag.⁸ Voor een goede voorspelling van morfologische veranderingen in de toekomst is naar de mening van de Commissie kennis van het morfologische gedrag op deze tijdschaal in dit gebied nodig. De Commissie adviseert om dit inzicht te vergaren aan de hand van bestaande hydrografische kaarten en bestaande kennis en hierop de voorspelling voor de komende decennia te baseren.

4.3 Natuur

4.3.1 Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Beschrijf mede aan de hand van kaarten:

- de belangrijkste ecologische functies van kwetsbare gedeelten van de tracés (zoals Wadplaten, litorale en sublitorale schelpdierbanken) voor vogels en zeehonden, kwalitatief en kwantitatief (foerageer-, rust-, broed-, doortrek- en overwinteringsgebied);
- de verspreiding van organismengroepen zoals fyto-benthos (o.a. zeegrassvelden), zoöbenthos, vissen, vogels en zeezoogdieren.

Ga in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Ga daarbij in op de in § 3.1 van de notitie reikwijdte en detailniveau genoemde factoren en besteed daarnaast aandacht aan de effecten op het bodemleven. Geef duidelijk de seizoensvariaties aan in verband met de keuze van de uitvoeringsperiode. Beschrijf de effecten en de variaties per seizoen op ecologische functies en bovengenoemde bijzondere organismengroepen.

---

⁷ "Desktop study on some aspects of the Cobra Cable route crossing the coastal waters of Lower Saxony & area of Ems-Dollard Treaty", Bio-Consult/Fugro, 25 juni 2010.

⁸ Van een aantal buitendelta's van de Waddenzee bestaan hiervan studies. Zie bijvoorbeeld:

- Joustra, D.S. (1971) Geulbeweging in de buitendelta's van de Waddenzee. Report WWK 71-14, Rijkswaterstaat;
- Luck, G. (1976) Inlet changes of the East Frisian islands. Proceedings 15th International conference on coastal engineering, Honolulu. ASCE: 1938-1957;
- Sha, L.P. (1989) Cyclic morphological changes of the ebb-tidal delta, Texel Inlet, The Netherlands. Geologie & Mijnbouw, 64: 35-48;
- Schoorl, H. (2000) De Convexe Kustboog, Pirola, Schoorl: 962 pp.

Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen. Denk daarbij ook aan het vermijden van bepaalde werkzaamheden in belangrijke perioden voor kwetsbare soorten/populaties zoals de bruinvis en zeehonden.

4.3.2 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Geef voor de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone aan:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit⁹ van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

Onderzoek of het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten (bijvoorbeeld de verruiming van de vaargeul Eemshaven-Noordzee) significante gevolgen voor de Natura 2000-gebieden kan hebben, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Onderzoek in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.¹⁰ Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹¹ met succes wordt doorlopen.

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf voor de EHS-gebieden in en rond het plangebied de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen de alternatieven op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden hebben. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past.¹²

---

⁹ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van LNV.

¹⁰ Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

¹¹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹² Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

4.3.3 Soortenbescherming¹³

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet en door de Vogel- en Habitatrichtlijn beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven' en 'leemten in milieuinformatie' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften. De **samenvatting** is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit tot aanleg van de hoogspanningskabelverbinding aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek op te nemen, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

De Commissie beveelt aan, in verband met het risico van vrijkomen van de kabel, in de gebruiksfase de actuele diepte van de kabel te monitoren. Indien effecten van elektromagnetische straling op migrerende aquatische organismen te verwachten zijn, is het raadzaam deze effecten te monitoren.

Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda bij te voegen.

---

¹³ Op de website www.minlnv.nl is onder Natuur>Soortenbescherming uitgebreide informatie te vinden over soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Minister van Infrastructuur en Milieu en TenneT TSO

Bevoegd gezag: Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Minister van Infrastructuur en Milieu

Besluiten:

- Vaststelling Rijksinpassingsplan
- Vergunning op grond van de Waterwet

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D24.2
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

Realisatie van een ondergrondse hoogspanningsverbinding tussen Nederland (Eemshaven) en Denemarken.

Bijzonderheden:

De m.e.r.-procedure heeft betrekking op het gedeelte van de kabelverbinding dat zich op Nederlands grondgebied bevindt. Voor het deel van de kabelverbinding op Duits en Deens grondgebied worden aparte besluitvormingsprocedures doorlopen, gecoördineerd door de Deense overheid. Binnen het Eems-Dollard “verdragsgebied” worden zowel de Nederlandse als Duitse besluitvormingsprocedures doorlopen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Staatscourant van: 25 augustus 2010
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 26 augustus t/m 6 oktober 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 2 september 2010
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 19 oktober 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:
dr. J.H. van den Berg
drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)
dr. G.W.N.M. van Moorsel
dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)
ir. R.N. Walter

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt. Zie voor

meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Concept notitie reikwijdte en detailniveau COBRACable d.d. 16 augustus 2010
- COBRACable, Technical Cable Route Assessment, final report, Svasek, 30 oktober 2009
- Desktop study on some aspects of Cobra Cable route crossing the coastal waters of Lower Saxony & area of Ems–Dollard treaty, BioConsult/Fugro OSAE, 25 juni 2010

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Mts. Kolhorn, Uithuizermeeden
2. Nederlandse Bond van garnalen Kustvissers en Hulp in Nood Zoutkamp, Lauwersoog
3. Watersportverbond recreatievaart op het Wad, Groningen
4. H. Hendy, Borkum, DUITSLAND
5. Groninger Seasports, Delfzijl
6. Vereniging van Overeigenaren en Gebruikers, Groningen
7. Gedeputeerde Staten provincie Groningen, Groningen
8. Waddenvereniging mede namens Stichting de Noordzee, Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Groningen, Stichting WAD en Stichting Het Groninger landschap, Harlingen
9. Niedersächsische Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz und Landesentwicklung, Oldenburg, DUITSLAND
10. Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest, Aurich DUITSLAND
11. LTO Noord, Drachten
12. A. Schnohr, Borkum, DUITSLAND
13. J.J. Vos namens UQ6, Usquert

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport COBRACable, hoogspanningsverbinding Nederland-Denemarken

TenneT TSO B.V. heeft - samen met het Deense Energinet.dk - het voornemen om een onderzeese hoogspanningskabel aan te leggen tussen Nederland (Eemshaven) en Denemarken. Voor de realisatie van het voornemen op Nederlands grondgebied zal een Rijksinpassingsplan worden vastgesteld door de Ministers van Economische Zaken en VROM. Verder zijn diverse vergunningen nodig, waaronder een vergunning op grond van de Waterwet. Ten behoeve van de besluitvorming over het Rijksinpassingsplan en de Waterwet-vergunning zal de m.e.r.-procedure worden doorlopen.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

ISBN: 978-90-421-3156-9

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

